

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ผลของโปรไบโอติกต่อการเจริญเติบโต อัตรารอด และคุณภาพน้ำในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ
(*Penaeus monodon*)

Effect of probiotic on growth, survival rate and water quality in shrimp
(*Penaeus monodon*) culture

T104538

โดย

นายพชระ ดริยารักษ์

๒๗.

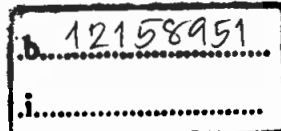
พ/๗๙ ๘

๑๕๕๑

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน.....1045381

วันเดือนปี..... 5 พ.ย. 25๓2

ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรุงเทพมหานคร 10520

ปีการศึกษา 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง

เรื่อง ผลของโปรไบโอติกต่อการเจริญเติบโต อัตรารอด และคุณภาพน้ำในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ
(*Penaeus monodon*)

Effect of probiotic on growth, survival rate and water quality in shrimp
(*Penaeus monodon*) culture

ชื่อนักศึกษา นายพชระ ตริยารักษ์

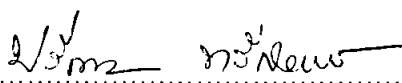
ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมชาย หวังวิบูลย์กิจ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมชาย หวังวิบูลย์กิจ)

ภาควิชารับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปวีณา ทวีกิจการ)

หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง

วันที่ 8 เดือน ๘ พ.ศ. ๒๕๖๑

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ผลของโปรไบโอติกต่อการเจริญเติบโต อัตรารอด และคุณภาพน้ำในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ
(*Penaeus monodon*)

Effect of probiotic on growth, survival rate and water quality in shrimp
(*Penaeus monodon*) culture

ปัจจุบันการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้มีการขยายตัวเป็นอย่างมาก เกิดขึ้นและเติบโตอย่างรวดเร็วในแต่ละปี โดยสัตว์น้ำที่ทำการเพาะเลี้ยงนั้นส่วนมากเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีความต้องการบริโภคเป็นอย่างสูง ได้แก่ กุ้งขาว กุ้งก้ามกราม กุ้งกุลาดำ ปูทะเล และปลาชนิดต่างๆ เป็นต้น มีความต้องการที่จะเลี้ยงสัตว์น้ำในแต่ละครั้งให้มีผลผลิตเป็นจำนวนมาก หรือ มีสัตว์น้ำเหลือรอดให้จับได้มาก จึงมีการนำเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น โปรไบโอติก ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้กันมากในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยเฉพาะกุ้ง เมื่อกุ้งได้รับจะทำให้มีการเจริญเติบโตดี อัตรารอดสูง และยังส่งผลให้คุณภาพน้ำมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางดีขึ้น โดยในปัจจุบันนี้มีโปรไบโอติกออกวางขายหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดก็มีประสิทธิภาพแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิด และปริมาณของจุลินทรีย์ที่นำมาผลิตเป็นโปรไบโอติก ดังเช่นในการทดลองนี้ได้มีการนำโปรไบโอติกชนิดหนึ่งมาทดลอง โดยพบว่าโปรไบโอติกที่นำมาทดลองนี้ส่งผลให้อัตรารอด และคุณภาพน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ $p > 0.05$ ในแต่ละชุดการทดลองที่มีการให้โปรไบโอติก 30 และ 60 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร และชุดควบคุมที่ไม่มีการให้โปรไบโอติก แต่ในทางกลับกันโปรไบโอติกนี้มีผลให้การเจริญเติบโตของกุ้งกุลาดำที่ได้รับโปรไบโอติก 30 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร มีการเจริญเติบโตดีกว่าชุดการทดลองที่มีการให้ โปรไบโอติก 60 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร และชุดควบคุม จึงทำให้ทราบถึงปริมาณการใช้โปรไบโอติกที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่จะทำให้กุ้งมีการเจริญเติบโตดี หรือ มีน้ำหนักมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ขอขอบพระคุณ ผศ.สมชาย หวังวิบูลย์กิจ ที่ให้ความสนับสนุนอนุเคราะห์ด้านวิชาการ และให้คำปรึกษาตั้งแต่เริ่มต้นด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมงที่กรุณาให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ บิดาและมารดา ผู้ให้กำเนิด ที่ให้คำชี้แนะและส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จจนมีทุกวันนี้ได้

ขอขอบคุณ คุณบุปผา จงพัฒน์ และคุณนภพล เผ่าพนัส ตลอดเจ้าหน้าที่ทุกท่านในภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมงที่คอยช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในด้านอุปกรณ์การทดลอง พร้อมทั้งการใช้ห้องทดลองจนกระทั่งการทำปัญหาพิเศษนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ คุณชัญญานุช วงษ์ษา ที่ให้คำแนะนำ กำลังใจ และช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ พี่ และเพื่อนๆทุกคนที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

นายพระ ตริยรักษ์

มีนาคม 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	I
สารบัญตาราง	II
สารบัญภาพ	III
คำนำ	1
การตรวจเอกสาร	2
อุปกรณ์ และวิธีการ	8
ผลการทดลอง และวิจารณ์	12
สรุป	19
เอกสารอ้างอิง	20
ภาคผนวก	21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ค่าเฉลี่ย ความคาดเคลื่อน และความแตกต่างทางสถิติที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05 ของอัตราการรอด และการเจริญเติบโตของกุ้ง กุลาดำเมื่อเลี้ยงไปได้ 17 วัน	12
2	ข้อมูลคุณภาพน้ำแต่ละพารามิเตอร์ ในแต่ละชุดการทดลอง	13
ตารางผนวกที่		
1	การปรับเปลี่ยนความเค็มน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุลาดำ	21
2	การเติมโปรไบโอติกในน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุลาดำ	21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลักษณะของกุ้งกุลาดำ (<i>Penaeus monodon</i>)	3
2	ส่วนประกอบต่างๆของกุ้งกุลาดำ	3
3	วงจรชีวิตกุ้งกุลาดำ (<i>Penaeus monodon</i>)	4
4	การเช็ดอุปกรณ์ทั้งหมดลงในถังพลาสติก	9
5	การคัดเลือกขนาดกุ้ง	9
6	นำกุ้งมาชั่งน้ำหนัก	9
7	ปริมาณแอมโมเนียในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปร- ไบโอติกที่แตกต่างกัน	14
8	ปริมาณไนไตรท์ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบ- โอติกที่แตกต่างกัน	14
9	ปริมาณไนเตรทในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบ- โอติกที่แตกต่างกัน	15
10	ปริมาณฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความ เข้มข้นของโปรไบโอติกที่แตกต่างกัน	15
11	ปริมาณความเป็นด่างในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของ โปรไบโอติกที่แตกต่างกัน	16
12	ความเป็นกรด-ด่างในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปร- ไบโอติกที่แตกต่างกัน	16
13	อุณหภูมิในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบโอติกที่ แตกต่างกัน	17
14	การเจริญเติบโตของกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบโอติก ที่แตกต่างกัน	17
15	อัตราการรอดของกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบโอติกที่แตกต่างกัน	18

คำนำ

การเลี้ยงกุ้งในประเทศไทยมักมีการใช้สารเคมี และยาปฏิชีวนะหลายชนิดในการเลี้ยง เพื่อให้กุ้งที่เลี้ยงมีการเจริญเติบโตเร็ว แข็งแรง และมีอัตราการรอดสูง แต่มีความเสี่ยงต่อการตกค้าง และการปนเปื้อนของยาปฏิชีวนะ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำโปรไบโอติกมาใช้ในการเลี้ยงกุ้งอย่างแพร่หลายเพื่อลดปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะ โดยโปรไบโอติกเป็นจุลินทรีย์ที่มีชีวิตทำหน้าที่ป้องกันการเกิดโรค และทำให้กุ้งแข็งแรงขึ้น เมื่อโปรไบโอติกเข้าสู่ตัวกุ้งโดยวิธีการกินแล้ว จะเข้าไปยึดเกาะกับผนังของลำไส้ สร้างสารยับยั้งการเจริญของเชื้อโรค เช่น วิบริโอ ทำให้ปริมาณเชื้อที่อาจก่อให้เกิดโรคมียับยั้งลง เป็นการลดความเสี่ยงจากการเกิดโรค และยังกระตุ้นให้ภูมิคุ้มกันโรคของกุ้งสูงขึ้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตกุ้งได้ ตั้งแต่การเพาะพันธุ์จนถึงการเลี้ยง โดยใช้เป็นอาหารเสริมสุขภาพที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันโรคติดเชื้อจากแบคทีเรีย และทำให้กุ้งมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ขึ้น การเจริญเติบโตและอัตราการรอดสูงขึ้น เมื่อกุ้งมีการเจริญเติบโตที่ดี อัตราการรอดสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง ความเสียหายของผลผลิตที่เกิดจากการใช้ยารักษาโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียลดลง และกุ้งที่เลี้ยงมีการใช้ยาปฏิชีวนะน้อยลง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง ผู้เลี้ยงกุ้งมีรายได้มากขึ้น และที่สำคัญทำให้กุ้งมีคุณภาพสูงขึ้น ไม่มีการตกค้างหรือปนเปื้อนของยาปฏิชีวนะ อีกทั้งยังเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพน้ำในการเลี้ยงให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

ศึกษาผลของโปรไบโอติกต่ออัตราการรอด การเจริญเติบโต และคุณภาพน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

กุ้งมีการเจริญเติบโต และอัตราการรอดสูงมากกว่าการไม่ได้รับโปรไบโอติก อีกทั้งยังช่วยในการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น

การตรวจเอกสาร

ชีววิทยากุ้งกุลาดำ

ในการจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตทางวิทยาศาสตร์จะอาศัยหลักการทางอนุกรมวิธานในการจำแนก โดยแบ่งหมวดหมู่ตามลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ สิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะคล้ายกันหรือใกล้เคียงกันจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

อนุกรมวิธานกุ้งกุลาดำ

Phylum Arthropoda

Subphylum Crustacea

Class Malacostraca

Order Decapoda

Suborder Dendrobranchiata

Family Penaeidae

Genus *Penaeus*

Species *P. monodon*

1. ลักษณะทั่วไป เป็นกุ้งทะเล ลำตัวสีแดงอมน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้ม มีลายพาดขวางที่หลังประมาณ 9 ลายและสีออกน้ำตาล เข้มข้างแถบสีขาว ด้านบนของกรีมีฟัน 7-8 ซี่ ด้านล่างมี 3 ซี่ สันกรียาวเกือบถึงคาราเปลมีสันตับ (hepatic crest) ยาวตรงขนานไปกับลำตัว หนวดยาวไม่มีลายชัดเจน ขาเดินมีสีแดงปนดำ ขาวว่ายน้ำมีสีน้ำตาลปนน้ำเงิน โคนสีขาว ขาเดินคู่ที่ห้าไม่มี exopod ขนาดความยาวประมาณ 18 – 25 เซนติเมตร (ภาพที่ 1, 2)

2. การสืบพันธุ์ กุ้งมีอวัยวะเพศภายนอกมองเห็นได้ชัดเจน และสามารถใช้ลักษณะความแตกต่างของอวัยวะเพศในการจำแนกชนิดได้ อวัยวะเพศผู้เรียกว่า พีแตสมา (petasma) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแขนงอันในของขาว่ายน้ำคู่แรกทั้ง 2 ข้างเชื่อมติดกันเพื่อทำหน้าที่เป็นอวัยวะเพศผู้ ส่วนอวัยวะเพศเมียเรียกว่า ทีไลคัม (thelycum) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงผนังด้านท้อง (sternal plate) ของรยางค์ส่วนอกปล้องที่ 7 และ 8 หรือตรงกับขาเดินคู่ที่ 4-5 พัฒนามาเป็นถุงสำหรับรับน้ำเชื้อ (http://www.kungthai.com/KungThai/con_detail.php?id=21)

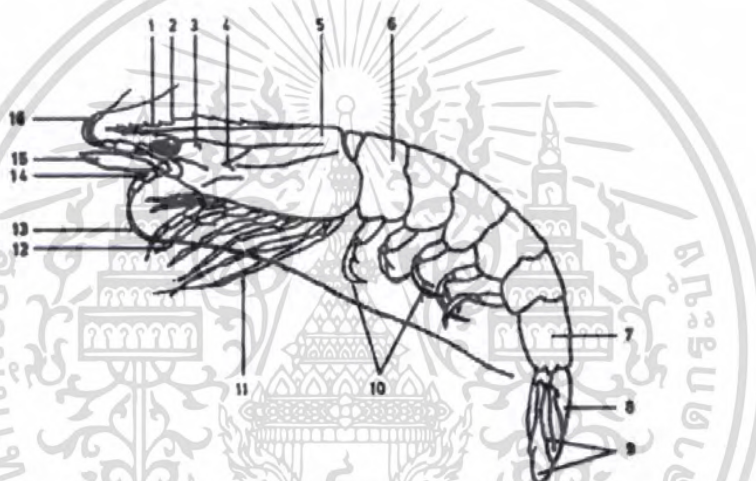
วัยเจริญพันธุ์ (maturation) หมายถึง รังไข่หรืออวัยวะที่ใช้ในการผสมพันธุ์พัฒนาเต็มที่ในการผลิตไข่ (egg) หรือน้ำเชื้อ (sperm) พร้อมทั้งจะผสมพันธุ์โดยใช้อวัยวะภายนอก เมื่อลอกคราบเพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อวัยวะเพศทั้ง 2 เพศ เจริญดีแล้วการผสมพันธุ์จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ตัวเมียลอกคราบใหม่ซึ่งแหล่งที่มาของพ่อแม่พันธุ์ส่วนใหญ่จะได้มาจากการจับจากทะเลหรือบ่อเลี้ยง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 : ลักษณะของกุ้งกุลาดำ (*Penaeus monodon*)

ที่มา : http://www.wikipedia.org/wiki/Penaeus_monodon

ภาพที่ 2 : ส่วนประกอบต่างๆของกุ้งกุลาดำ โดย 1.rostrum 2.rostral spine 3. post - orbital spine 4.hepatic spine 5.carapace 6.1st abdominal segment 7.6th abdominal segment 8.telson 9.uropod 10.pleopod 11.5th pereopod 12.1st pereopod 13.antenna 14.antennal spine 15.antennal blade 16.antennular flagella

ที่มา : <http://www.fao.org/docrep/field/003/AC179E/AC179E00.htm>

3. วงจรชีวิต ไข่จะฟักเป็นตัวอ่อนระยะนอเพียสภายใน 12 ชม. หลังได้รับการปฏิสนธิระยะนอเพียส (nauplius) มีขนาด 0.3-0.33 มม. ซึ่งจะยังไม่กินอาหารและมีดำรงชีวิตแบบแพลงก์ตอน ประมาณ 2 วัน ระยะนี้จะมีการลอกคราบ 6 ครั้งจึงสิ้นสุดระยะนอเพียส มีขนาดประมาณ 0.6 มม. จะเจริญเข้าสู่ระยะโปรโตซูเอีย (protozoea) มีขนาด 1-3.3 มม. กินแพลงตอนพืชเป็นอาหาร ลอกคราบ 3 ครั้ง ใช้เวลา 3-4 วัน จะเจริญเข้าสู่ระยะไมซิส (mysis) ขนาดประมาณ 3.3-5 มม. กินแพลงก์ตอนสัตว์เป็นอาหาร ใช้เวลา 3-4 วัน จะเข้าสู่ระยะโพสลาวา (postlarva) หรือที่นิยม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

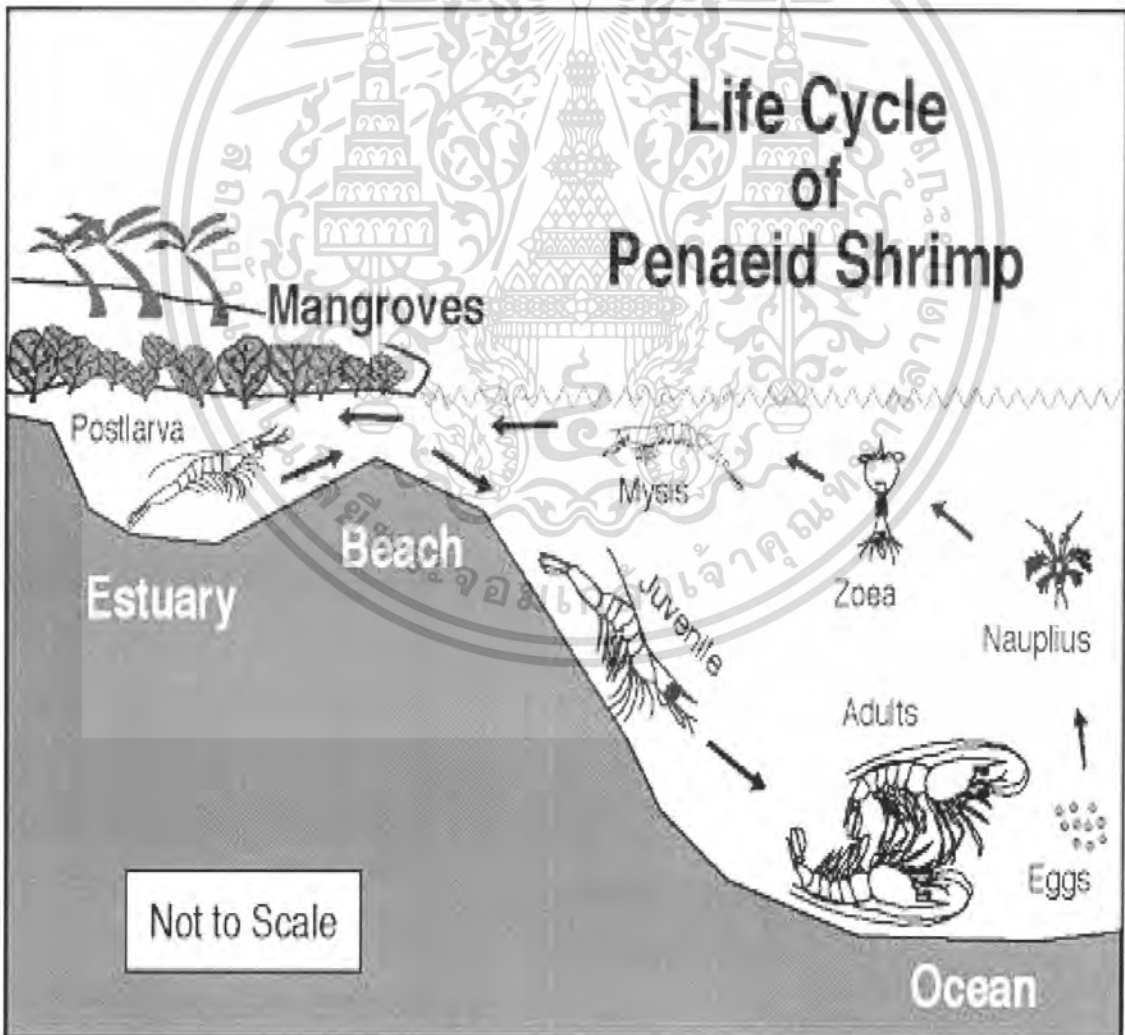
เรียกว่า P1 ระยะนี้จะเรียกตามจำนวนวันที่กึ่งเติบโต เช่น P10 คือ กุ้งในระยะนี้อายุ 10 วัน จนวันที่ 20 กุ้งจะมีขนาด 2-3 ซม. จะเข้าสู่ระยะ juveniles (juvenile) มีลักษณะต่างๆสมบูรณ์เหมือนตัวเต็มวัย แต่ไม่สามารถสืบพันธุ์ได้จนเข้าสู่ระยะเจริญพันธุ์ และใช้เวลา 10 เดือนจึงจะเป็นตัวเต็มวัย (ภาพที่ 3)

4. ถิ่นอาศัย

พบในน่านน้ำแถบฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และที่พบมากได้แก่ ไทย ออสเตรเลีย และอินเดีย

5. อาหาร

กินแพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ หนอน และแมลงน้ำขนาดเล็ก สามารถกินอาหารสำเร็จรูปได้เมื่อนำมาเลี้ยง

ภาพที่ 3 : วงจรชีวิตกุ้งกุลาดำ (*Penaeus monodon*)

ที่มา : <http://www.oceanworld.tamu.edu/resources/oceanography-book/invertebrates.htm>
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โปรไบโอติก

โปรไบโอติก คือ จุลินทรีย์มีชีวิตที่มีประโยชน์ต่อร่างกายสัตว์ ทำให้จุลินทรีย์ในระบบทางเดินอาหารอยู่ในภาวะสมดุล ช่วยให้ระบบย่อยอาหารดีขึ้น การเจริญเติบโตดีขึ้น และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โปรไบโอติกที่กึ่งได้รับต้องไม่เป็นพิษต่อตัวกึ่ง ดำรงชีวิตและแพร่ขยายพันธุ์ในตัวกึ่งได้ โดยไม่เบียดเบียนการดำรงชีวิตของกึ่ง แต่กลับต้องช่วยส่งเสริมการดำรงชีวิตให้กึ่งดีขึ้น เช่น การช่วยย่อย หรือสร้างน้ำย่อยไปย่อยอาหารให้มีขนาดเล็ก จนกึ่งดูดซึมไปใช้ได้เร็วกว่าการย่อยอาหารตามปกติ จึงทำให้กึ่งเจริญเติบโตเร็ว อัตราแลกเนื้อดี อีกทั้งทำให้เกิดการกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอ ต่อระบบความต้านทาน หรือภูมิคุ้มกันของตัวกึ่ง เพื่อป้องกันการติดเชื้อก่อโรคที่ติดเข้ามาทางระบบทางเดินอาหารของกึ่ง โดยเฉพาะโรคเรื้อรังที่เกิดในตัวกึ่ง จะถูกกรดที่จุลินทรีย์สร้างทำลายได้ง่าย เชื้อโรคจึงไม่สามารถอยู่ในร่างกายกึ่งได้ เพราะเชื้อจุลินทรีย์โปรไบโอติกเจริญอยู่จำนวนมาก จนเต็มพื้นที่ของระบบทางเดินอาหาร และเกิดเป็นสมดุลธรรมชาติ ทำให้กึ่งแข็งแรง สามารถใช้ทดแทนยาปฏิชีวนะที่มีปัญหาการตกค้าง เกิดการดื้อยา หรือมีผลข้างเคียงทำลายเซลล์ และจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ต้องมีราคาไม่สูงจนไม่คุ้มทุนในการใช้งาน และต้องใช้ได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน ไม่ใช่ออกฤทธิ์ช่วงสั้นแบบยาปฏิชีวนะ

การใช้โปรไบโอติก สามารถใช้ได้ตลอดเวลา ไม่มีผลเสีย ไม่มีปัจจัยในเรื่องขนาดอายุ แต่ไม่ควรใช้พร้อมกับการใช้ยาเพื่อกำจัดจุลชีพ เพราะทำให้ต้องใช้จุลินทรีย์จำนวนมากขึ้น และนานขึ้น ทำให้ต้นทุนการใช้สูงเกินจำเป็น การใช้ ให้สังเกตจากจำนวนเชื้อจุลินทรีย์ในตัวกึ่ง ถ้ามีการลดลงอย่างมากในเวลาสั้นๆ หรือมีการเปลี่ยนชนิดจุลินทรีย์ประจำถิ่น ที่ไม่เหมาะสม จะเป็นการเปิดโอกาสให้เชื้อก่อโรคเพิ่มจำนวน ควรต้องเพิ่มจุลินทรีย์โปรไบโอติกให้มาก และบ่อยครั้งมากขึ้น จุลินทรีย์ที่มีคุณสมบัติเป็นโปรไบโอติกได้มีหลายชนิด ดังตัวอย่างเช่น กลุ่มแบคทีลัส บีฟิโดแบคทีเรียม คลอสตริเดียมบิวทริกัม เอนเทอโรคอคคัส แลคโตแบคทีลัส สเตรปโตคอคคัส บิฟิโดแบคทีเรียม ฟิโดค็อกคัส ยีสต์ และเชื้อรา (<http://www.shrimpcenter.com/t-shrimp021.html>)

โปรไบโอติกกับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

1. บทบาทและการใช้โปรไบโอติก โดยโปรไบโอติกจะไปเพิ่มปริมาณจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ และลดปริมาณจุลินทรีย์ที่ก่อโรค มีการสร้างสารปฏิชีวนะซึ่งควบคุมกลุ่มจุลินทรีย์ที่เป็นโรคได้ มีการสร้างกรดแลคติกทำให้กระเพาะอาหารมีสภาพเป็นกรด จึงเกิดการย่อยและการใช้ประโยชน์จากอาหารต่างๆ ได้ดีขึ้น จะไปจับกับเยื่อลำไส้ ทำให้จุลินทรีย์ที่ก่อโรคมายึดกับเยื่อลำไส้ไม่ได้ จึงทำให้ไม่แสดงอาการของโรค สร้างเอนไซม์หลายชนิดที่กึ่งไม่สามารถสร้างเองได้ เช่น เซลลูเลส และ โปรเตส เป็นต้น อีกทั้งยังกระตุ้นภูมิคุ้มกันโรคในระบบทางเดินอาหารให้สูงขึ้น และสามารถสร้างสารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายกึ่ง เช่น กรดอะมิโน กรดไขมัน และวิตามิน (Balcazar เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

et al., 2006) นอกจากนี้ Gomez – Gil et al. (2000) ได้กล่าวไว้ว่า โปรไบโอติกที่เคยถูกนำมาใช้ในการเลี้ยงกุ้งนั้น อาจไม่ใช่เชื้อจุลินทรีย์โปรไบโอติกที่เหมาะสมกับกุ้งอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากผลของการใช้งานจะไม่มีประสิทธิภาพสูงสุด ฉะนั้นจึงต้องทำการทดสอบเชื้อจุลินทรีย์โปรไบโอติกก่อนนำมาใช้ เนื่องจากโปรไบโอติกประกอบด้วยเชื้อจุลินทรีย์หลายชนิดรวมกัน บางชนิดอาจไม่มีประโยชน์ หรือ อาจก่อเกิดความเสียหายแก่ตัวสัตว์น้ำได้ ดังนั้นการนำโปรไบโอติกมาทดสอบก่อนนำไปใช้งาน จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้ใช้งานโปรไบโอติกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสัตว์น้ำ

2. การเจริญเติบโต และอัตราการรอด โดย Ziaei – Nejad et al. (2006) กล่าวว่า โปรไบโอติกที่มีการใช้ในโรงเพาะเลี้ยง และในบ่อดินมีค่า FCR SGR และจำนวนกุ้ง มากกว่าการที่ไม่ใช้โปรไบโอติกในการเลี้ยงกุ้ง แต่จะพบว่า อัตราการรอด น้ำหนักเฉลี่ยของกุ้ง ความยาวคาราเปส และความยาวของกุ้งทั้งหมด ไม่แตกต่างกันในการทดลองที่มีการให้ และไม่ให้โปรไบโอติก ซึ่งสวนทางกับรายงานของ Balcazar et al. (2007) พบว่า น้ำหนักเฉลี่ยของกุ้งที่มีการให้โปรไบโอติกมีน้ำหนักเฉลี่ยมากกว่ากุ้งที่ไม่ได้รับโปรไบโอติก หลังจากเลี้ยงไปได้ 28 วัน นอกจากนี้ Wang (2007) ยังพบว่า น้ำหนักกุ้งแรกเริ่มในแต่ละชุดการทดลองไม่มีความแตกต่างกันซึ่งรวมไปถึงชุดควบคุมด้วย แต่หลังจากผ่านไป 28 วัน จึงเริ่มเห็นความแตกต่างที่เกิดขึ้น โดยพบว่ากลุ่มที่มีการให้โปรไบโอติกแก่กุ้งในความเข้มข้นต่างๆ มีน้ำหนักเฉลี่ยแตกต่างจากชุดควบคุม (ประมาณ 1.71 ± 0.06 กรัม) ซึ่งแม้ว่าน้ำหนักเฉลี่ยในแต่ละชุดการทดลองนี้จะเพิ่มขึ้นจากความเข้มข้นของโปรไบโอติกที่เพิ่มให้ กุ้งก็ตาม ดังนั้นจะพบว่าน้ำหนักเฉลี่ยของกุ้งในแต่ละชุดการทดลองที่มีการให้โปรไบโอติกแก่กุ้งนั้นมีสูงกว่าชุดควบคุมที่ไม่มีการให้ โปรไบโอติกแก่กุ้ง และจะพบว่า ในชุดการทดลองที่มีการให้โปรไบโอติกแก่กุ้งที่ความเข้มข้นต่างๆนี้ ไม่มีความแตกต่างกันต่อน้ำหนักเฉลี่ยของกุ้ง

3. คุณภาพน้ำในการเลี้ยงกุ้ง โดยสภาพของน้ำมีส่วนสำคัญต่อผลผลิต และการเกิดมลพิษในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การใช้โปรไบโอติกในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่งผลให้การผลิตสัตว์น้ำมีความคล่องตัวมากขึ้น และยังผลต่อคุณภาพน้ำให้ดีขึ้นในการผลิตสัตว์น้ำ จุลินทรีย์โดยเฉพาะ *Bacillus* sp. มีส่วนช่วยให้คุณภาพน้ำมีการปรับปรุงดีขึ้น เนื่องจากแบคทีเรียแกรมบวกสามารถเปลี่ยนสารอินทรีย์ให้เป็นคาร์บอนไดออกไซด์ได้ดีกว่าแบคทีเรียแกรมลบ และยังพบว่ามีการใช้ *Bacillus* sp. ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำ อัตราการรอด อัตราการเจริญเติบโต และสุขภาพของกุ้งให้ดีขึ้น และยังเป็นการลดพาหะที่ทำให้เกิดโรคจากเชื้อไวรัส (Balcazar et al., 2006) แต่จากการทดลองของ McIntosh et al. (2000) ทำให้ทราบถึงผลการใช้โปรไบโอติกในการเลี้ยงกุ้งอย่างหนาแน่นซึ่งให้ผลแตกต่างจากรายงานการทดลองของ Balcazar et al. (2006) โดย McIntosh et al. (2000) พบว่า การเลี้ยงกุ้งอย่างหนาแน่นไม่ได้ทำให้การใช้โปรไบโอติกส่งผลต่อคุณภาพน้ำดีกว่าการไม่ใช้แต่อย่างใด ซึ่งพารามิเตอร์ที่ทำการตรวจเช็คได้แก่ ปริมาณออกซิเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น มิอนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ละลายในน้ำ ความเป็นกรด-ด่าง อุณหภูมิ ความเค็ม ความโปร่งแสงของน้ำ แอมโมเนีย-ไนโตรเจน ไนไตรท์-ไนโตรเจน ไนเตรท-ไนโตรเจน ปริมาณฟอสฟอรัสทั้งหมด ซีโอดี ซีบีโอดี ทีเอส เอส และวีเอสเอส ซึ่งจะพบว่า ค่าต่างๆนี้ไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละพารามิเตอร์ระหว่างที่ใช้กับไม่ได้ใช้โปรไบโอติกในการ เลี้ยงกุ้ง

4. การต้านทานโรคในการเลี้ยงสัตว์น้ำ มีการนำจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์มาใช้ในรูปแบบต่าง เช่น ใช้ผสมในน้ำ หรือ ในอาหารสัตว์ เพื่อปรับสมดุลในระบบทางเดินอาหาร ช่วยกำจัดจุลินทรีย์ที่เป็นโทษ ทำให้การดูดซึมอาหารดีขึ้น ส่งผลให้สัตว์มีระบบภูมิคุ้มกันโรคสูงขึ้น และชัดเจนมีให้จุลินทรีย์ที่เป็นโทษอันได้แก่ เชื้อไวรัส หรือ แบคทีเรียที่ทำลายระบบทางเดินหายใจ และทางเดินอาหารสามารถเข้าทำอันตรายต่อร่างกายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานทดลองของ Rengpipat et al. (1998) ที่พบว่า กุ้งกุลาดำที่เลี้ยงในชุดการทดลองที่มีการให้จุลินทรีย์กลุ่มที่มีประโยชน์มีอัตราการรอดสูงมากกว่าชุดการทดลองที่ไม่มีการให้จุลินทรีย์ที่มีประโยชน์หลังจากที่มีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำได้ 10 วัน โดยกุ้งกุลาดำที่มีการจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์สามารถต่อต้านแบคทีเรียที่เกิดโรคได้ เช่น *Vibrio harveyi* โดยเมื่อสัตว์มีสัตว์น้ำมีสุขภาพแข็งแรงทำให้มีระบบภูมิคุ้มกันโรคมีประสิทธิภาพ จึงสามารถลดปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในการป้องกัน หรือ รักษาโรคสัตว์น้ำได้

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ถังพลาสติก
2. เปลือกหอย
3. ไบโอฟิลเตอร์
4. อาหารกุ้ง
5. กระชัง
6. โปรไบโอติก
7. หลังกาพลาสติก
8. กุ้งกุลาดำ
9. อุปกรณ์วัดความเค็ม (salinometer)
10. สารเคมีและอุปกรณ์ในการทดสอบคุณภาพน้ำ

วิธีการ

แผนการทดลอง

แผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (CRD) โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 3 ชุด แต่ละชุดการทดลองจะทำ 3 ซ้ำคือ

1. ชุดควบคุมซึ่งไม่มีการให้โปรไบโอติก
2. ชุดการทดลองที่มีการให้โปรไบโอติก 30 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร
3. ชุดการทดลองที่มีการให้โปรไบโอติก 60 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร

วิธีการทดลอง

1. การเตรียมอุปกรณ์
  - 1.1 ล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ทุกประเภทก่อนนำมาทดลอง
  - 1.2 ทำการเซ็ตอุปกรณ์ลงในถังพลาสติก โดยวางเปลือกหอยและไบโอฟิลเตอร์ไว้

ด้านข้าง

2. การเตรียมน้ำ
  - 2.1 นำน้ำเค็มที่ใช้ทดลองไปผ่านการกรองด้วยถุงกรอง
  - 2.2 นำน้ำเค็มที่ผ่านการกรองแล้วไปฆ่าเชื้อโดยการทรีตคลอรีนทิ้งไว้ 1 – 2 วัน และให้

อากาศตลอดเวลา

- 2.3 ตรวจสอบเช็คค่าความเป็นกรด-ด่าง ความเป็นด่าง และความเค็ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การคัดเลือกกึ่งโดยการชั่งน้ำหนักและปล่อยกึ่ง
  - 3.1 ปรับคุณภาพน้ำในถังที่ใช้ทดลองให้ใกล้เคียง หรือ เท่ากับคุณภาพน้ำบ่อสต็อกกึ่ง
  - 3.2 ทำการคัดเลือกกึ่งกุกลาดำจากบ่อสต็อกกึ่ง

ภาพที่ 4 การเชื่อมต่ออุปกรณ์ทั้งหมดลงในถังพลาสติก

ภาพที่ 5 การคัดเลือกขนาดกึ่งกุกลาดำจากบ่อสต็อกกึ่ง

ภาพที่ 6 การนำกึ่งมาชั่งน้ำหนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3.3 นำกุ่มที่คัดเลือกมาซึ่งน้ำหนักหน้าหนักกุ่มเฉลี่ยในแต่ละชุดการทดลอง
- 3.4 ทำการปล่อยกุ่มลงในถังของแต่ละชุดการทดลอง โดยปล่อยถังละ 20 ตัว
- 3.5 จากนั้นทำการเก็บน้ำไปวิเคราะห์คุณภาพน้ำ เป็นข้อมูลเบื้องต้นของการทดลอง
4. การให้อาหารกุ่มและการลงโปรไบโอติก
  - 4.1 ให้อาหารกุ่ม 4 มื้อ/วัน เวลา 09.00 12.00 15.00 และ 18.00 น.
  - 4.2 ปริมาณอาหารที่ให้จะให้ในปริมาณที่กุ่มกินจนอิ่ม
  - 4.3 ทำการลงโปรไบโอติกในแต่ละชุดการทดลอง (ยกเว้นชุดควบคุม) 10 วัน/ครั้ง
  - 4.4 โดยให้ในชุดการทดลองที่ 2 ในปริมาตร 30 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร และให้ในชุดการทดลองที่ 3 ในปริมาตร 60 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร
  - 4.6 โปรไบโอติกที่ใช้ควรเก็บไว้ในที่ที่ไม่มีแสง เพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพ
5. การวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
  - 5.1 ทำการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพน้ำ
  - 5.2 วิเคราะห์ด้วยวิธี APHA Standard Method 2000
  - 5.3 พารามิเตอร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความเป็นกรด-ด่าง อุณหภูมิ แอมโมเนีย ไนโตรที่ไนเตรท ปริมาณฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำ และความเป็นด่าง
  - 5.4 เก็บตัวอย่างน้ำเพื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพน้ำ 3 วัน/ครั้ง

การบันทึกข้อมูล

การวัดอัตราการเจริญเติบโต และอัตราการรอดกุ่ม โดยการนำกุ่มกลาดำทั้งหมดไปชั่งน้ำหนัก และตรวจเช็คจำนวนกุ่มที่เหลือในถังทุกถัง 1 ครั้ง/สัปดาห์ ตรวจเช็คคุณภาพน้ำในแต่ละถัง 3 วัน/ครั้ง อันได้แก่ ความเป็นกรด-ด่าง อุณหภูมิ แอมโมเนีย ไนเตรท ไนโตรที่ไนเตรท ปริมาณฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำ และความเป็นด่าง จากนั้นทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความแตกต่างในส่วนของอัตราการรอด การเจริญเติบโต และคุณภาพน้ำในแต่ละชุดการทดลอง ด้วยกระบวนการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และ Microsoft Excel โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ one way analysis (ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีการของ Duncan

สถานที่ทำการทดลอง

ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ระยะเวลาในการทดลอง

1 พฤศจิกายน 2550 ถึง 10 มีนาคม 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการทดลอง และวิจารณ์

จากการทดลองเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่มีการใส่ และไม่ใส่โปรไบโอติกในถังพลาสติกพบว่า กุ้งกุลาดำที่ได้รับโปรไบโอติกที่ความเข้มข้น 30 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร และ 60 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร มีการเจริญเติบโต และอัตราการรอดไม่แตกต่างกับกุ้งกุลาดำที่ไม่ได้รับโปรไบโอติก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p>0.05$) ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 12 และ 13

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ความคาดเคลื่อน และความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ของอัตราการรอด และการเจริญเติบโตของกุ้งกุลาดำเมื่อเลี้ยงไปได้ 17 วัน

พารามิเตอร์	ชุดการทดลอง		
	ไม่ใส่โปรไบโอติก	โปรไบโอติก 30 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร	โปรไบโอติก 60 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร
อัตราการรอด (%)	99.43±0.98	98.33±1.65	100±0.00
การเจริญเติบโต (g)	0.42±4.00	0.48±1.00	0.45±6.51

จากการทดสอบคุณภาพน้ำในแต่ละชุดการทดลองพบว่า ชุดการทดลองที่มีการให้โปรไบโอติก 30 และ 60 มิลลิลิตร/ลูกบาศก์เมตร ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p>0.05$) กับชุดการทดลองที่ไม่มีการให้โปรไบโอติกแก่กุ้งกุลาดำ ดังตารางที่ 2 ซึ่งคุณภาพน้ำที่ทำการทดสอบคือ แอมโมเนีย ไนไตรท์ ไนเตรท ความเป็นด่าง อุณหภูมิ ความเป็นกรด-ด่าง และปริมาณฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำ

โดยจากการทดลองจะพบว่าปริมาณแอมโมเนียในถังพลาสติกที่ใช้สำหรับเลี้ยงกุ้งกุลาดำมีปริมาณแอมโมเนียสูงในช่วงระหว่างวันที่ 5-14 ของการทดลอง และจะมีปริมาณแอมโมเนียสูงสุดในวันที่ 14 จากนั้นปริมาณแอมโมเนียจะค่อยๆมีปริมาณลดลงไปตลอดการทดลอง เนื่องจากในช่วงวันแรกๆของการทดลองมีการสะสมของเสียเป็นจำนวนมากซึ่งมาจากอาหาร และของเสียที่กุ้งขับถ่ายออกมาจึงทำให้ในช่วงนี้มีปริมาณแอมโมเนียสูง (ภาพที่ 12) จากนั้นปริมาณแอมโมเนียจะลดลงเนื่องจาก แอมโมเนียมีการเปลี่ยนรูปให้อยู่ในรูปของสารตัวอื่นคือ ไนไตรท์ และไนเตรท ซึ่งจะพบว่าไนไตรท์ และไนเตรทในช่วงแรกของการทดลองจะมีปริมาณต่ำ แต่เมื่อทำการทดลองไปได้ช่วงหนึ่งจะพบว่าปริมาณสูงขึ้น และมีปริมาณสูงสุดในวันที่ 25 ของการทดลอง โดยจะสอดคล้องกับปริมาณแอมโมเนียที่ค่อยๆลดลง และปริมาณไนไตรท์ กับ ไนเตรทค่อยๆเพิ่มสูงขึ้น (ภาพที่ 13 และ 14) ดังเช่นการทดลองของ McIntosh et al. (2000) โดยจากภาพที่ 13 ยังพบว่าปริมาณไนไตรท์ที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ส่งผลกระทบต่ออัตราการรอดกุ้งกุลาดำในแต่ละชุด

จากการทดลองอีกด้วย ส่วนปริมาณฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำนั้น อนุญาตและมีความเป็นต่างพบว่า การค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

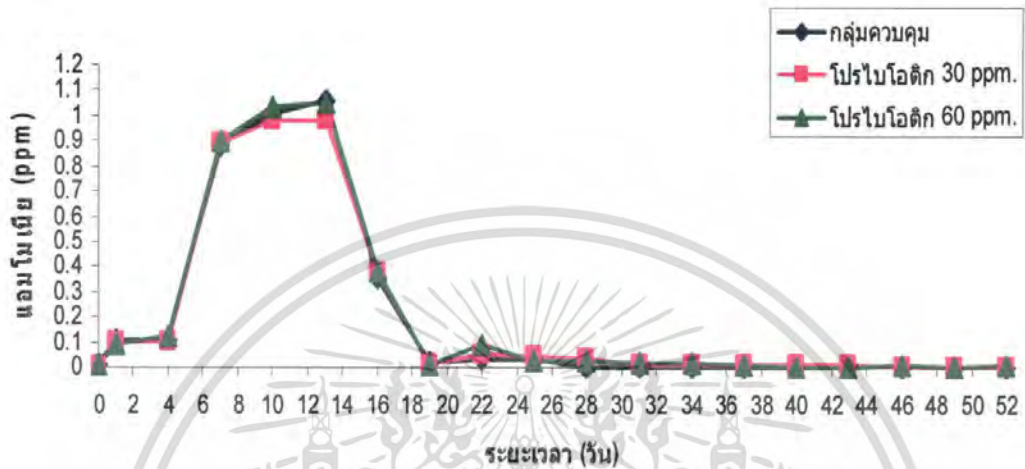
ฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆตั้งแต่วันที่เริ่มทดลองจนถึงวันสิ้นสุดการทดลองของแต่ละชุดการทดลอง เนื่องจากสัตว์น้ำไม่ได้นำฟอสฟอรัสไปใช้ และในส่วนของความเป็นต่างจะพบว่า ความเป็นต่างมีปริมาณสูงสุดในวันที่ 4 ของการทดลอง และจะค่อยๆลดลงจนถึงระดับหนึ่ง จากนั้นจะเริ่มคงที่ไปจนถึงวันสิ้นสุดการทดลอง(ภาพที่ 15 และ16) และจากการทดลองยังทำทราบว่า อุณหภูมิ และความเป็นกรด-ด่างของแต่ละชุดการทดลองนี้ไม่แตกต่างกันในแต่ละชุดการทดลองทั้งที่มีการให้ หรือ ไม่ให้โปรไบโอติก (ภาพที่ 17 และ18)

ตารางที่ 2 ข้อมูลคุณภาพน้ำแต่ละพารามิเตอร์ ในแต่ละชุดการทดลอง

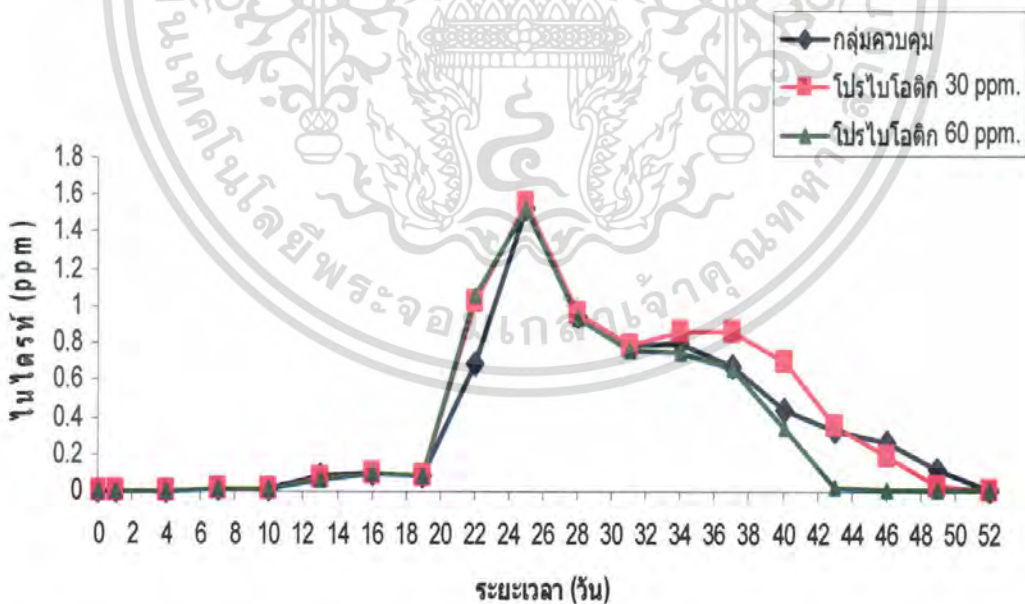
ปัจจัยคุณภาพน้ำ	ชุดการทดลอง		
	ไม่ใส่โปรไบโอติก	โปรไบโอติก 30	โปรไบโอติก 30
	มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร		
แอมโมเนีย (มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร)	0.23±0.33	0.22±0.32	0.23±0.34
ไนโตรท์ (มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร)	4.29±5.07	4.72±5.61	3.94±5.48
ไนเตรท (มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร)	14.60±33.72	7.03±5.56	6.87±5.57
ฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำ (มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร)	0.18±0.05	0.19±0.05	0.19±0.06
ความเป็นต่าง (มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร)	0.92±0.12	0.91±0.09	0.91±0.10
อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	7.88±0.06	7.90±0.08	7.92±0.08
ความเป็นกรด-ด่าง	27.75±0.62	27.75±0.62	27.75±0.62

จากการทดลองการเจริญเติบโต และอัตราการรอดในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่ความเข้มข้นของโปรไบโอติกระดับต่างๆ พบว่า เมื่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำผ่านไป 17 วัน การเจริญเติบโต และอัตราการรอดไม่แตกต่างกันทั้ง 3 ชุดการทดลอง แต่เมื่อสิ้นสุดการทดลองจะพบว่า ชุดการทดลองที่มีการใส่โปรไบโอติก 30 มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร มีการเจริญเติบโตดีที่สุด แต่ไม่สามารถนำข้อมูลหลังจากวันที่ 17 นี้มาใช้ในการสรุปผลการทดลองได้ เนื่องจากอัตราการรอดของกุ้งกุลาดำมีจำนวนน้อยมาก จึงใช้ข้อมูลของวันที่ 17 มาเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อใดๆ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้ในการสรุปผลการทดลอง โดยจะพบว่า การเจริญเติบโตไม่มีความแตกต่างกันทั้งที่มีการให้ และไม่ให้เป็นไรโบไอติกในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ซึ่งสาเหตุที่อัตราการรอดของกุ้งกุลาดำมีน้อยมีสาเหตุมาจากการปรับเปลี่ยนความเค็มน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำติดต่อกัน จนกุ้งกุลาดำมีการปรับสภาพไม่ทัน ทำให้กุ้งกุลาดำอ่อนแอ และทยอยตายในที่สุด

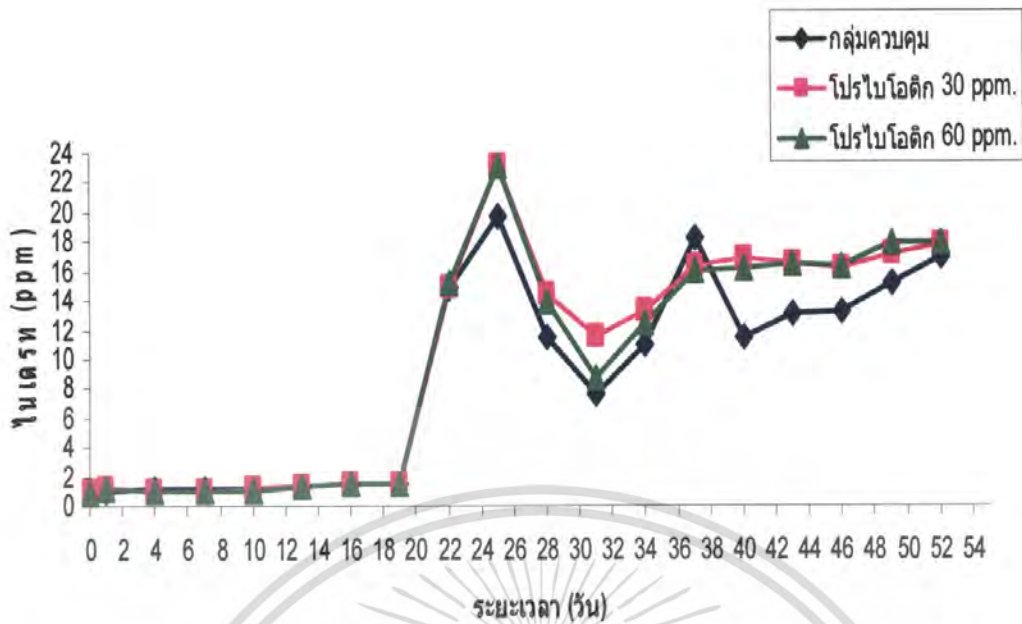

ภาพที่ 7 ปริมาณแอมโมเนียในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโพรไบโอติกที่แตกต่างกัน

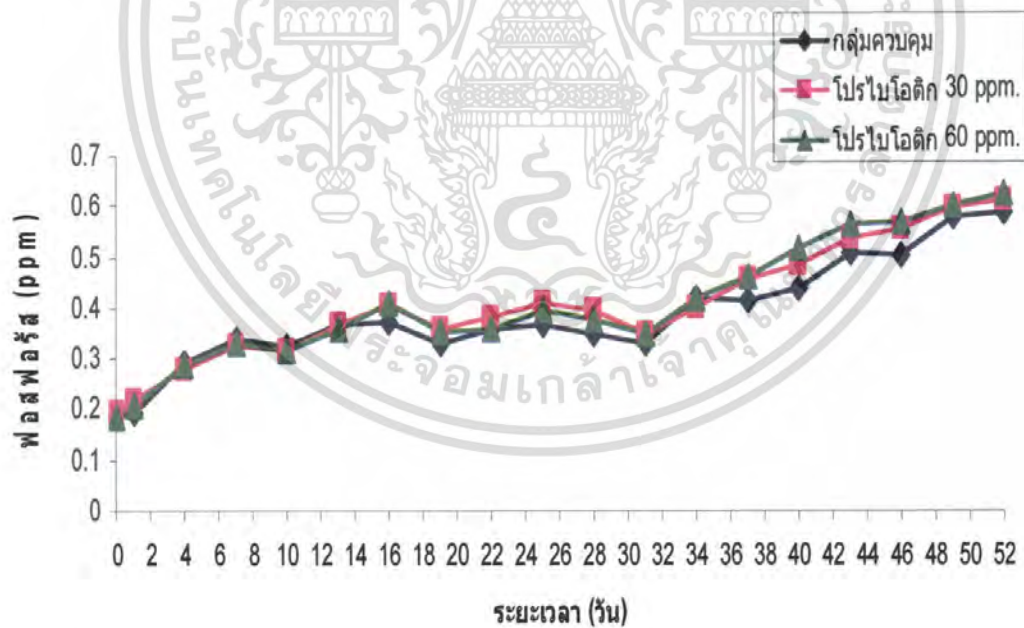

ภาพที่ 8 ปริมาณไนโตรเจนในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโพรไบโอติกที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

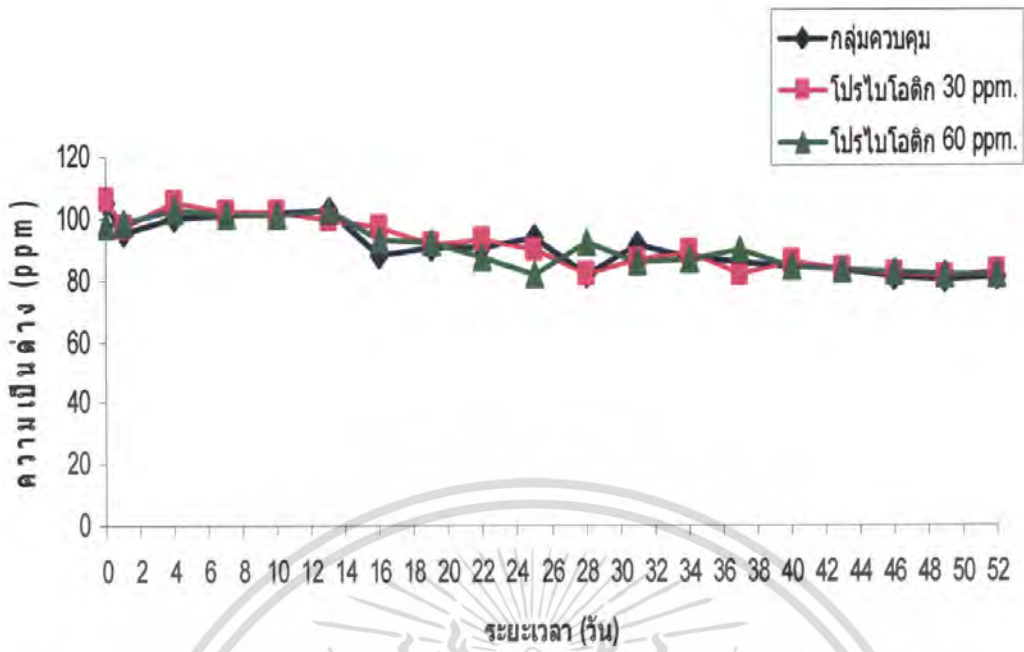

ภาพที่ 9 ปริมาณไนเตรทในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบโอติกที่แตกต่างกัน

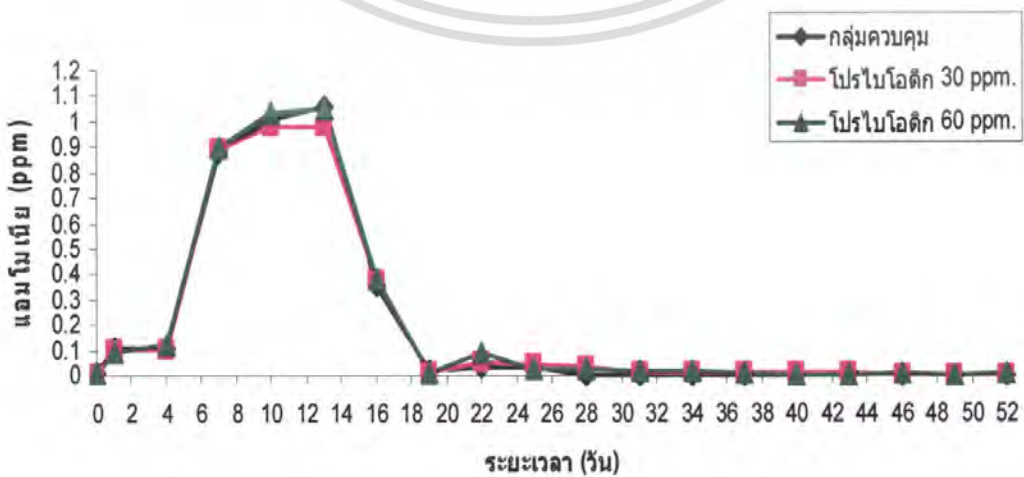
ภาพที่ 10 ปริมาณฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบโอติกที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

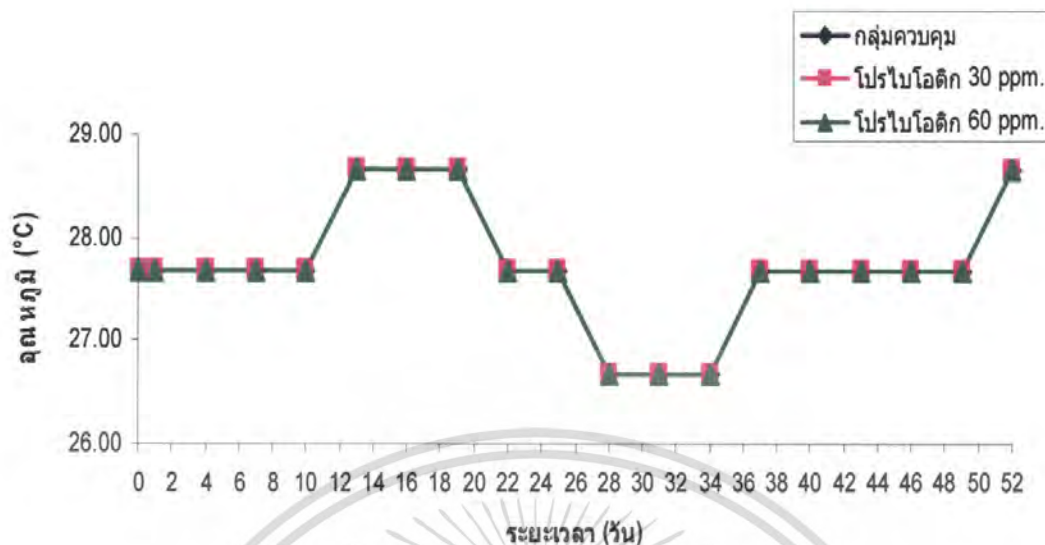

ภาพที่ 11 ความเป็นด่างที่ละลายในน้ำในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบโอติกที่แตกต่างกัน

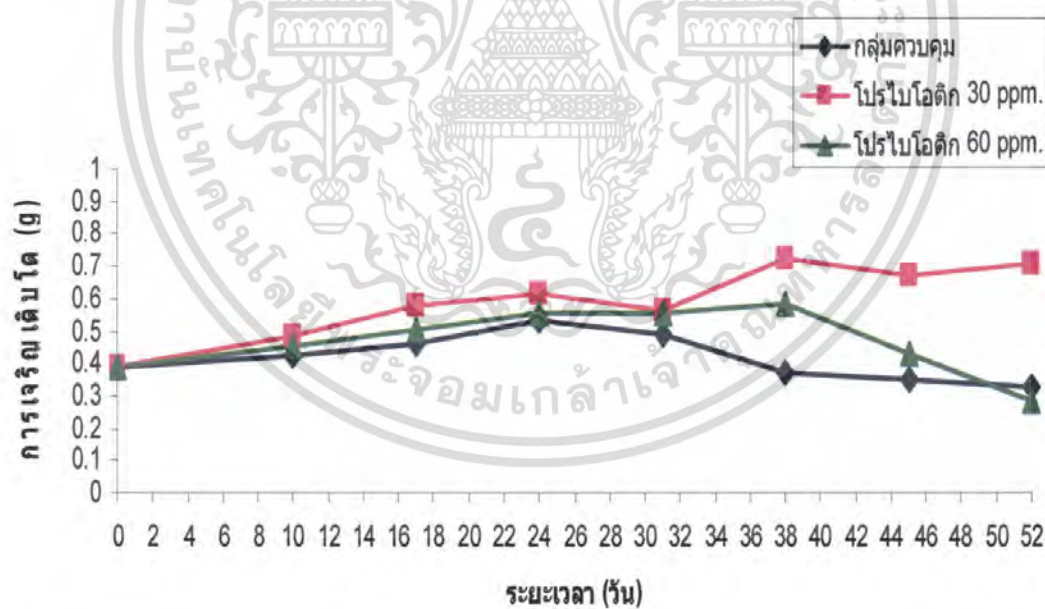
ใช้ในการสรุปผลการทดลอง โดยจะพบว่า การเจริญเติบโตไม่มีความแตกต่างกันทั้งที่มีการให้ และไม่ให้โปรไบโอติกในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ซึ่งสาเหตุที่อัตราการรอดของกุ้งกุลาดำมีน้อยมีสาเหตุมาจากการปรับเปลี่ยนความเค็มน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำติดต่อกัน จนกุ้งกุลาดำมีการปรับสภาพไม่ทัน ทำให้กุ้งกุลาดำอ่อนแอ และทยอยตายในที่สุด

ภาพที่ 7 ปริมาณแอมโมเนียในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโปรไบโอติกที่แตกต่างกัน

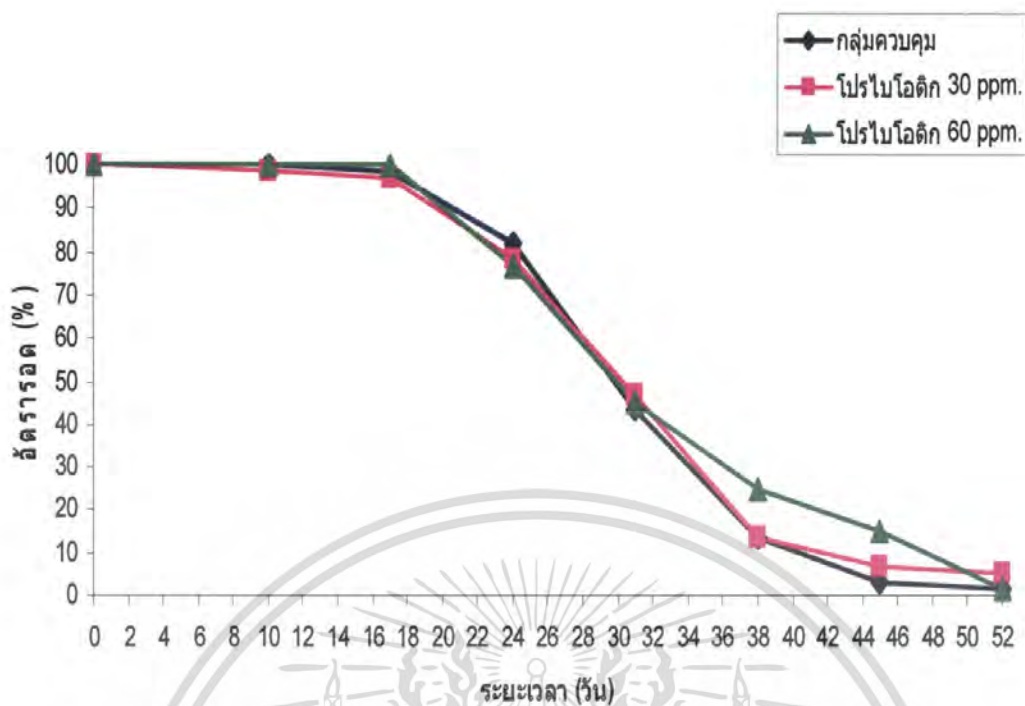

ภาพที่ 13 อุณหภูมิในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโพรโปไอลติกที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 14 การเจริญเติบโตของกุ้งกุลาดำในระดับความเข้มข้นของโพรโปไอลติกที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 15 อัตรารอดของกิ่งกล้าดำในระดับความเข้มข้นของไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป

ผลจากการใช้โปรไบโอติกที่ระดับความเข้มข้น 30 และ 60 มิลลิกรัม/ลูกบาศก์เมตร ในการทดลองเลี้ยงกุ้งกุลาดำ จะให้ผลในการเจริญเติบโต อัตรารอด และคุณภาพน้ำในช่วงการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ 17 วัน ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p>0.05$) และจากนั้นพบว่า มีการตายของกุ้งกุลาดำซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากการใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนความเค็มน้ำที่ใช้เลี้ยงเร็วเกินไป จึงไม่สามารถสรุปผลการตายหลังจากวันที่ 17 ของการเลี้ยงได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยคุณภาพน้ำเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาทดลองนั้น ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($p>0.05$) จากการใช้ และไม่ใช้โปรไบโอติกในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- Balcazar, J.L., I.D. Blas, I. Ruiz-Zarzuola, D. Cunningham, D. Vendrell and J.L. Muzquiz. 2006. The role of probiotics in aquaculture. *Veterinary Microbiology* 114:173-186.
- Balcazar, J.L., T. Rojas-Luna and D.P. Cunningham. 2007. Effect of the addition of four potential probiotic strains on the survival of pacific white shrimp (*Litopenaeus vannamei*) following immersion challenge with *Vibrio parahaemolyticus*. *Journal of Invertebrate Pathology* 96: 147-150.
- Gomez-Gill, B., A. Roque and J.F. Turnbull. 2000. The use and selection of probiotic bacteria for use in the culture of larval aquatic organisms. *Aquaculture* 191: 259-270.
- McIntosh, D., T.M. Samocha, E.R. Jone, A.L. Lawrence, D.A. McKee, S. Horowitz and A. Horowitz. 2000. The effect of a commercial bacterial supplement on the high-density culturing of *Litopenaeus vannamei* with a low-protein diet in an outdoor tank system and no water exchange. *Aquaculture Engineering* 21: 215-277.
- Rengpipat, S., W. Phianphak, S. Piyatiratitivorakul and P. Menasveta. 1998. Effects of a probiotic bacterium on black tiger shrimp *Penaeus monodon* survival and growth. *Aquaculture* 167: 301-313.
- Wang, Y.-B. 2007. Effect of probiotics on growth performance and digestive enzyme activity of the shrimp *Penaeus vannamei*. *Aquaculture* 269: 259-264.
- Ziaei-Nejad, S., M.H. Rezaei, G.A. Takami, D.L. Lovett, A.-R. Mirvaghefi and M. Shakouri. 2006. The effect of *Bacillus* spp. bacteria used as probiotic on digestive enzyme activity, survival and growth in the Indian white shrimp *Fenneropenaeus indicus*. *Aquaculture* 252: 516-524.
- <http://www.fao.org/docrep/field/003/AC179E/AC179E00.htm>
- http://www.kungthai.com/KungThai/con_detail.php?id=21
- http://www.wikipedia.org/wiki/Penaeus_monodon
- <http://www.shrimpcenter.com/t-shrimp021.html>
- <http://www.oceanworld.tamu.edu/resources/oceanography-book/invertebrates.htm>

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 การปรับเปลี่ยนความเค็มน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

วันที่	การลดความเค็มน้ำ(ppt)	
	เดิม	ใหม่
9	17	15
18	15	12
19	12	10
26	10	7
32	7	5

ตารางผนวกที่ 2 การเติมโปรไบโอติกในน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

วันที่	การเติมโปรไบโอติก (ครั้ง)
0	0
1	1
11	2
21	3
31	4
41	5
51	6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้